

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Lazaro Garate Aristondo

*Zestoa, Gipuzkoa
(1927)*

Aurkibidea

Biografia

1927an jaio zen Arroabeko "Hiraulika" (kare hidraulikoa) lantegiaren ondoko etxean. Ama Arroako Mallu baserrikoa zuen eta aita Urretxukoa. 6 anai-arreba ziren familian. Arroatik Zestoako Osinbeltz turbina-etxera joan ziren bizitzera. Zestoan ibili zen eskolan. 14 urterekin eskola utzi eta etxera bueltatu zen; horren ondoren zenbait baserritan morroi ibili zen, mantenuaren truke. Azpeitian zapatagintza ikasi zuen eta Zestoan bere denda zabaldu.

Zintak

ZES-041

- **Proiektua:** Zestoako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2009-02-18
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Otegi, Aitziber
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. 1927an jaio zen Arroabean

- **Erref:** ZES-041/001
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:02:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

1927an jaio zen Arroabeko "hiraulika" lantegi ondoko etxean; lantegiarena zen etxea. Ama Arroabeko "Mallu" baserrikoa eta aita Urretxukoa zituen eta 6 anai-arreba ziren familian.

2. Eskola publikoan erdaraz ikasten zuten

- **Erref:** ZES-041/002
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 00:02:08. **Bukatu:** 00:04:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Gurasoak ezkondu zirenean eta berak 2 urte zituela Zestoara joan ziren bizitzera, Osinbeltz baserrira, eta bertan ibili zen eskolan. Eskola kokatzen du. Gerra aurrean maristetara pasa zen ikastera. Eskola publikoan erdaraz ikasten zuen, maisu erdaldunak zituen.

3. Maristetan dotrina euskaraz

- **Erref:** ZES-041/003
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 00:04:37. **Bukatu:** 00:07:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Fraideak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Maristetan dotrina euskaraz ikasten zuten. Gerra denboran, jaunartzea egin behar zuenean, dotrina erdaraz ikasi beharra jarri zuten, baina Lazaro justuan libratu zen. Azpeitiko irakasle bat izan zuen.

4. Aita turbinako zaintzaile

- **Erref:** ZES-041/005
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:07:32. **Bukatu:** 00:09:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Osinbeltz etxea turbina etxea zen. Aitak hura zaindu eta baserrietan argia kobratzen zuen. Turbina nolakoa zen eta zertan zetzan azaltzen du.

5. Lasaoko turbina etxera bizitzera

- **Erref:** ZES-041/006
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:09:35. **Bukatu:** 00:10:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gerra aurretik, 1935 inguruan, Lasaoko turbina etxera joan ziren bizitzera. Deskribatu egiten du. Urola ibaiko turbina indartsuena zen.

6. Trukuman baserrian morroi

- **Erref:** ZES-041/007

- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:10:25. **Bukatu:** 00:12:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

14 urtera arte ibili zen eskolan. Eskolan zebilen bitartean udaran morroi joaten zen baserriren batera, mantenuaren truke. Morroi egon zen baserri bat izendatzen du: Trukuman. Trukumangoen aipamena egiten du.

7. Mugatik ihesean

- **Erref:** ZES-041/008
- **Iraupena:** 0:05:09. **Hasi:** 00:12:12. **Bukatu:** 00:17:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Trukuman baserriko seme bat preso sartu zuten; eta, handik ateratzeko, falangean sartu zen. Hango pasadizoak. Mugatik ihes egin zutenekoa.

8. Trukuman eta Mallu baserrietan morroi

- **Erref:** ZES-041/010
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:17:45. **Bukatu:** 00:20:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Garia
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Zapatagintza
- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Trukuman baserrian eta Arroako amaren jaiotetxean egon zen morroi, besteak beste. Gero, soldadutza egin arte Azpeitian ibili zen zapatagintza ikasten. Mantenuaren truke jende asko ibiltzen zen baserrietan lanean. Baserrian egiten zituen lanak azaltzen ditu, garia esaterako. Garia baserriko errenta ordaintzeko egiten zen gehienbat.</p>

9. Etxeko errenta ordaintzera dukeen bihitegira

- **Erref:** ZES-041/011
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:20:35. **Bukatu:** 00:22:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Etxeko errenta urtean behin ordaintzen zen eta duke, konde eta abarren

bihitegira joaten ziren ordainketa egitera. Lasaon eta Iraetan baziren kanpotar duke eta markesak.

10. Behia umatzera Azpeitira oinez

- **Erref:** ZES-041/012
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:22:45. **Bukatu:** 00:24:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

"Ittulan" aritzen zen. Ganadua izaten zuten morroi egon zen lekuan, Trukumanen. Behia umatzera oinez eramaten zuen, Azpeitira esaterako. Txahalak hiltegia Zestoara eta Azpeitira eramaten zituen.

11. Bainuetxean "botones" lanetan; gero zapatagintza ikastera

- **Erref:** ZES-041/015
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:26:48. **Bukatu:** 00:29:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Lazaro bainuetxeko "Botones" lanetan aritu zen, enkarguak egiten zituen. Zestoako zapata denda batera askotan joaten zen enkarguak eramatera eta ofizioa gustatu eta etxean zapatak konpontzen aritzen zen. Azpeitian hasi zen zapatagintza ikasten, eta Lasaotik bizikletan joaten zen goiz eta arratsalde.

12. Lasterketetan, egurrezko "lanta"-dun bizikletekin

- **Erref:** ZES-041/016
- **Iraupena:** 0:04:16. **Hasi:** 00:29:30. **Bukatu:** 00:33:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Aisia » Kirola » Txirrindularitza

Laburpena:

<p>Bizikleta lasterketetan parte hartua da. Ez zuen talderik eta bere kasa ibiltzen zen. Lehenengo aldiz Beasainen atera zen. Orduko bizikletek egurrezko "lanta"-k izaten zituzten. 1.400 pezeta inguru ordainduta erosi zuen Eibarren bizikleta eta hura ordaintzeko udara osoko bainuetxeko soldata behar izan zuen. Txirrindulari ospetsuekin batera ibilia da.</p>

13. Demetrio Egiguren zapata lantegian lanean

- **Erref:** ZES-041/017

- **Iraupena:** 0:04:01. **Hasi:** 00:33:46. **Bukatu:** 00:37:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Azpeitian zapatagintza ikasi eta bertan lan egiten zuen. Dendaren ondoan tailerra zuten eta neurrira ere egiten zituzten oinetakoak konpontzeaz gain. Demetrio Eiguren zuen izena. Zapatak egiteko material ezberdina aipatzen du. Dena eskuz egiten zuten.

14. Soldadutzan ere zapatagintzan

- **Erref:** ZES-041/018
- **Iraupena:** 0:04:51. **Hasi:** 00:37:47. **Bukatu:** 00:42:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Soldadutza Gasteizen egin zuen, artilleriako soldadu egon zen. Ofizio lanetan eman zuen izena eta zapatagintzan sartu aurretik artifiziero egon zen. Kanoien ardura eramaten zuen. Soldaduen zapatak konpontzen aritu zen; bi erreale irabazten zituen eta zapaterian lan egiteagatik hilean duro bat irabazten zuen.</p>

15. Soldadutzan, egun bateko prebentzioa

- **Erref:** ZES-041/019
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 00:42:38. **Bukatu:** 00:46:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

<p>Kalabozorik probatu ez bazuen ere egun bateko prebentzioa deiturikoa ezagutzea suertatu zitzaion; zertan datzan eta zer gertatu zitzaion azaltzen du.</p>

16. Zapata pare bat egiteko, egun eta erdi

- **Erref:** ZES-041/020
- **Iraupena:** 0:03:03. **Hasi:** 00:46:04. **Bukatu:** 00:49:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

<p>Soldadutzatik etxera bueltatu eta zapata denda jarri zuen Zestoan, Azpeitian berarekin lanean ibili zen lagun batekin. Zapata pare batek 4.000 pezeta inguru balio zituen, eta egun eta erdi behar izaten zuten pare bat

egiteko. Hasieran, eskuz lan egiten bazuten ere gerora makinak erosi zituen. Jubilatuko arte aritu zen zapatagintzan lanean.

17. Bainuetzeko ura gibela sendatzeko

- **Erref:** ZES-041/022
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:49:55. **Bukatu:** 00:53:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Aisia » Oporrak

Laburpena:

Udan kanpotar asko ibiltzen zen Zestoan bainuetxea zela eta; Lazaro ere udan ibili zen bertan lanean. Bainuetzeko urak gibela garbitzeko balio zuen, besteak beste. Bainuetzeko ura enboteilatu eta kanpora saltzen zen. Lan asko egiten zen eta jende ugari zegoen bertan lanean. Bertaratzen zen jendea kargu handiduna izaten zen eta beraien txoferra izaten zuten.

18. Bizikletari erremolkea erantsita opilak banatzera

- **Erref:** ZES-041/023
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:53:03. **Bukatu:** 00:55:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:

Bainuetxean "botones" lanetan aritu zenean enkarguak egitera herrira joan behar izaten zuen bizikletaz. Bizikletari atzean erremolkea jarri eta han eramaten zituen 700 lagunentzako opilak. Errazionamenduko kartila bat izaten zuten eta egunero hartutako janariarekin zigilua botatzen zitzaaien kartilan. Ogiaren errazionamendua.

Transkripzioa

- Eta zuk "botones" lanetan ibili zinenen, enkarguak nola eamaten zittuzun, bizikletan?

- Bizikletan.

- Eta hemen inguruan itten zittuzun enkarguak ala kanpoa´re bialtzen zizuen?

- Noiz o noiz kanpoa´re bai, baiña normalian hemen bertan, kaleko... Botikaa-ta asko. Botikaa ta zapateira ta... beste... panadeira ta. Ogiyak-eta´re eman ber izaten zian. Akordatzen naiz batian...

- Oseake gehiyenbat jana-ta eamaten zenun?

- Bai, baiña jana´re, [danentzako]... konparazioko, ogiya eamaten nun nik egunero, urte baten o ez dakit bi urtin o, bi udaratan o eamango nun, ta lenuo beste batek beste batek eamaten zun, eta ba pare bat urtian o nik eaman nun. Ta eamaten gendun bizikletan remolke bat jarrita, atzian, bizikletan atzian remolkia, eta han zakua bota ogiyakin, ta ez zan karga haundiya izaten, baiña zazpirehun inguruan, zazpirehun lagun inguru zauren. Eta orduan ba zazpirehun bollo eaman berko zien behintzat. Ta normalian ehun gramo izeten zan, baina izan zan garaya larogei gramo bakarrik zaona rasionamendua. Ta xelebria zan ordun e? Ordun han

bakoitzak kartillakin jun ber zun kanpotarrak'e. Apopillo...

- Kanpotarrak e bai?
- Bai, bai, han, han apopillo, ta jan ta lo ta dana itten zun, baiña razionamentu kartilla eaman in ber.
- Nola izaten zan razionamentuko kartilla, ze izaten zan?
- Ba kartilla txiki bat izaten zan, nola esango dizut nik? Ba doziñan tamaiñan modukua. Eta, ba, loriyan ta ere igualtsu. Eta seilluak eukitzen zittun, egunen eguneko seilluak. Ta zeako, egunero, egunero ogi billa juteko ere, kartilla hura eaman ber, ta egunero tak.
- Seillo hura...
- Seillua zuk hartzen zenun ogiyan seillua laga ber han.
- Ze ogi izaten zan?
- Ogi beltza. Zean, razionamentua ematen zen, normalen geyenian izan zan ehun gramo, baiña bolada bat izan zan larogei gramo ematen zula harek. Baiña ogi beltza, zea, zahi ta guzti, integrala.

19. Gerra garaian errotak prezintatuta

- **Erref:** ZES-041/024
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:55:30. **Bukatu:** 00:57:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserría » Baserriko lanak » Errota
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Eguneroko otordueta lantejak, babak, etab. jaten zituzten eta haiek ere errazionamenduan izaten ziren. Etxean morokila jaten zuten gehienbat. Lasaoko turbinan bizi zirenean errota gertuan zuten. Errotak prezintatuta egon zirenekoa kontatzen du.</p>

20. Bainuetxeko ogiak, estraperlokoak

- **Erref:** ZES-041/025
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:57:00. **Bukatu:** 00:59:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Estraperlotik isun ugari jasotzen ziren. Lazarok berak eramaten zituen bainuetxera estraperloko ogiak. Garraioa nola egiten zuten azaltzen du. Etxean aita bakarrik erretzen zuen eta orduko tabako ezberdinak izendatzen ditu.

21. Estraperloan zebilela gertatua

- **Erref:** ZES-041/027
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:59:54. **Bukatu:** 01:02:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Estraperloarekin lotutako anekdota bat kontatzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-08-22

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com